

Oponentský posudek k diplomové práci Bc. Davida Zavorala

„Hodinkohled: Etnografie uživatelské zkušenosti s Apple Watch“

(Vedoucí práce: Doc. Mgr. Tereza Stöckelová, Ph.D.)

FHS UK

Vypracoval: Yasar Abu Ghosh, 22. 1. 2020

Téma předkládané diplomové práce Davida Zavorala je autorem charakterizováno několikrát. Dalo by se říct, že neustálý návrat k otázce „co přesně zkoumám“ se táhne celým textem diplomové práce jako červená nit. Ač jsou místy tyto artikulace redundantní, přesto převažuje hlavní záměr navracet se a upřesňovat aktuální výzkumné rozhodování. V každé kapitole tak na úvod autor znovu uvede svůj záměr ve světle následujících kroků, konkrétněji ve spojení s jinou povahou empirických poznatků. Tento postup je přitom zdůvodňován v souladu s hlavním teoretickým ukotvením a metodologickým postupem, který směřuje ke zkoumání heterogenních zásahů do ustavování Apple Watch (AW) jako emblematického nositelného zařízení (wearable). V souladu s tzv. „druhou fitness vlnou“, která s rozvojem nositelných zařízení přesouvá zodpovědnost péče o vlastní zdraví na jedince skrze sledování kvantifikovaných biometrických dat, představuje Apple Watch ve své reklamní sebe prezentaci „specifický druh osobního rozvoje na pozadí získávání autentického já“ (s. 38).

Metodologicky se autor rovněž zaměřuje na etické aspekty výzkumu v reflexivním modu tak, jak ho argumentuje symetrický přístup (s. 21). Nejde jen o zviditelňování výzkumného rozhodování, ale hlavně o kontinuální snahu rozjasnit procesy hierarchizace, preferování a upořádování jako výsledek tohoto rozhodování. Autoetnografický přístup, patrný zejm. v 1. a 4. kapitole, autor využívá jako způsob doložení procesů, které ovlivňují subjektivitu výzkumníka alias uživatelského já.

Obecněji formulovaným záměrem práce je „převést uživatelskou zkušenost Apple Watch“ spoluutvářenou, ovšem nikoli singulárně definovanou, strategií společnosti Apple do etnografické podoby (s. 9). Tento záměr předpokládá, jak si stanoví David Zavoral, symetrický přístup, který se kromě komplexní brandigové strategie společnosti Apple musí věnovat i vlastní autorově uživatelské zkušenosti. Brandigové strategii se věnují tři kapitoly, které postupně rozpracovávají koncepty *morálního univerza*, *skrývané nepřítomnosti* a *překlada* (a dotýkají se řady dalších konceptů) a postupně je aplikuje na výroční zprávu Applu, lidskoprávní diskurz (AI) a produkční diskurz. Čtvrtá kapitola pak představuje autorův průnik do uživatelské zkušenosti lemované nepředvídatelnými okolnostmi a situacemi v průběhu přechodu od návštěvníka k uživateli a následně zmařenému pokusu stát se výzkumníkem v Apple prodejně. Zážiteková strategie korporátního designu prodejny se zde srazila s etnografickou praxí a vedla autora k zamyšlení nad povahou prostoru prodejny jako preskriptivního prostoru. Následuje, z mého hlediska nejpůsobivější část práce, ve které autor líčí proces domestikace AW tak, jak k němu docházelo v interakci mezi ním a nově zakoupenými Apple zařízeními. Výzvy k definování vlastní osoby se ukazují jako ty nejmenší překážky v procesu domestikace. V závěrečné kapitole autor znovu formuluje průběžně utvářené „závěry“ a zpětně demonstrovuje kontinuitu svého badatelského počínání.

Obvykle je na místě v závěru oponentského posudku zmínit kritické aspekty výzkumu a analýzy. Žádné takové výtky ovšem nemám. To ovšem neznámá, že vidím předkládaný text jako bez nedostatků. Ten hlavní jsem naznačil v úvodu posudku: text je často redundantní, odkazy a inspirace se často opakují. Vůbec lze říct, že jednotlivé své výzkumné kroky David Zavoral často představuje ve smyslu korespondence s jinými autory a tyto korespondence popisuje. Obvykle vedeme studenty k tomu, aby se svá výzkumná rozhodnutí snažili převést do konceptuálního jazyka. Na základě četby tohoto textu ovšem musím konstatovat, že je někdy na místě také prokázat situovanost rozhodnutí ve spojení s místem a událostmi a aktéry, spíše než s texty. A to by mohla být moje kritická poznámka k jinak výborné diplomové práci Davida Zavorala: analýza je možná příliš zahlcená dialogem s autory a koncepty a chudší na „ethnographic encounters“.

Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou *výborně*.

Yasar Abu Ghosh